EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

27. oktoober 2005 *

Kohtuasjas C-525/03,

mille esemeks on EÜ artikli 226 alusel esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, mis esitati 16. detsembril 2003,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: X. Lewis, C. Loggi ja K. Wiedner, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Itaalia Vabariik, esindaja: I. M. Braguglia, keda abistas *avvocato dello Stato* G. Fiengo, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud J. Makarczyk (ettekandja), C. Gulmann, R. Schintgen ja J. Klučka,

kohtujurist: F. G. Jacobs,
kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 6. aprilli 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 2. juuni 2005. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagiavalduses Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Itaalia Vabariik võttis vastu ministrite nõukogu esimehe 24. juuli 2002. aasta määruse nr 3231 riigi territooriumil metsatulekahjude vastase õhutõrje viivitamatute meetmete kohta (*GURI* nr 177, 30.7.2002, lk 42; edaspidi „vaidlustatud määrus") artikli 1 lõike 2 ja artikli 2 lõiked 1–3, artiklid, mis lubavad otsese kokkuleppe kasutamist erandina ühenduse direktiividest riiklike tarne- ja teenuslepingute

valdkonnas ning eelkõige nõukogu 14. juuni 1993. aasta direktiivi 93/36/EMÜ, millega kooskõlastatakse riiklike tarnelepingute sõlmimise kord (EÜT L 199, lk 1; ELT eriväljaanne 06/02, lk 110), mida on muudetud komisjoni 13. septembri 2001. aasta direktiiviga 2001/78/EÜ (EÜT L 285, lk 1; ELT eriväljaanne 06/04, lk 94; edaspidi „direktiiv 93/36") , III ja IV jaotises ja nõukogu 18. juuni 1992. aasta direktiivi 92/50/EMÜ, millega kooskõlastatakse riiklike teenuslepingute sõlmimise kord, mida on muudetud direktiiviga 2001/78 (edaspidi „direktiiv 92/50"), III ja V jaotises ette nähtud avaldamise ja osalemise ühiseeskirjadest õhusõidukite ostmiseks metsatulekahjude tõrjeks, samuti tulekahjude kustutamise teenuse ostmise kohta, sätted, mis samuti lubavad kasutada eespool viidatud menetlust tehniliste ja infotehnoloogiliste seadmete ning raadiosaatjate ostmiseks, ilma et ükski ülalviidatud ühiseeskirjadest erandi tegemist õigustavatest tingimustest oleks täidetud ning igal juhul ilma, et avaldamine, mis on suunatud konkursimenetluse kindlustamiseks võimalikele pakkujatele, oleks mis tahes vormis tagatud, on Itaalia Vabariik rikkunud nendest direktiividest ja EÜ artiklitest 43 ja 49 tulenevaid kohustusi.

Asjaolud

2 Vaidlustatud määrus võeti vastu ministrite nõukogu esimehe 28. juuni 2002. aasta dekreedi alusel, milles kuulutati riigi territooriumil kuni 31. oktoobrini 2002 välja eriolukord metsatulekahjude vastaseks õhutõrjeks (*GURI* nr 161, 11.7.2002, lk 4).

3 Määrusega lubati Corpo forestale dello Stato'l (riiklik metsaamet) ühelt poolt osta metsatulekahjude tõrjeks kustutusmaterjali „otsese kokkuleppe alusel, erandina [nimetatud määruse] artiklis 4 mainitud õigusnormidest", st eelkõige siseriiklikest

õigusnormidest, millega võeti üle direktiivid 92/50 ja 93/36, ning teiselt poolt varustada sidepidamiseks raadiosaatjatega, samuti otsese kokkuleppe alusel, tulekahjude tõrjeks mõeldud õhusõidukeid. Määrus lubas samal ajal Dipartimento della protezione civile'l (tsiviilkaitse osakond) kasutada otsest kokkulepet tehniliste ja infotehnoloogiliste seadmete tugevdamiseks mõeldud varustuse ostmiseks, samuti metsatulekahjude kustutamiseks mõeldud õhuteenuste ostmiseks ja rakendamiseks.

4 Ministero delle Politiche agricole e forestali (põllumajandus- ja metsapoliitika ministeerium) võttis 28. oktoobril 2002 vaidlustatud määruse põhjal vastu dekreedi nr 1619/2002, milles anti luba ning pöörati täitmisele äriühinguga Agusta Spa nimetatud määruse mõttes otsese kokkuleppena sõlmitud leping kahe helikopteri, nendega kaasneva varustuse, tehnilise abi, varuosade ja kõige muu tarnimiseks, mis on vajalik nende õhusõidukite toimimiseks.

Kohtueelne menetlus

5 Kuna komisjon leidis, et vaidlustatud määruse sätted, mis lubavad tarne- ja teenuslepinguid sõlmida läbirääkimistega menetluses direktiivides 92/50 ja 93/36 sätestamata juhtudel, olid nende direktiividega, samuti EÜ artiklitega 43 ja 49 vastuolus, kohustas ta 19. detsembri 2002. aasta kirjas Itaalia Vabariiki esitama ühe kuu jooksul oma seisukoht talle ettekeidetava rikkumise kohta.

6 Kuna komisjon ei pidanud Itaalia valitsuse poolt tema kirjale vastusena saadetud seisukohta rahuldavaks, saatis ta 3. aprillil 2003 Itaalia Vabariigile põhjendatud arvamuse, milles kutsus teda üles võtma arvamuse järgimiseks vajalikke meetmeid ühe kuu jooksul arvamuse teatavaks tegemisest ning eelkõige tühistama või muutma vaidlustatud määruse teatud sätteid, samuti tühistama nende sätete põhjal riiklike tarnelepingute sõlmimise eesmärgil vastu võetud õigusaktid ja meetmed ning kaotama nende igasuguse õigusmõju, samuti peatama sõlmitud lepingute täitmine.

7 Kuna Itaalia Vabariigi vastused komisjoni ei veennud, otsustas viimane esitada käesoleva hagi.

Hagi vastuvõetavus

8 Kõigepealt tuleb rõhutada, et Euroopa Kohus võib omal algatusel uurida, kas EÜ artiklis 226 sätestatud tingimused liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi esitamiseks on täidetud (31. märtsi 1992. aasta otsus kohtuasjas C-362/90: komisjon *v.* Itaalia, EKL 1992, lk I-2353, punkt 8, ja 15. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-439/99: komisjon *v.* Itaalia, EKL 2002, lk I-305, punkt 8).

9 Selles osas ei ole tähtsust asjaolul, et Itaalia Vabariik pidas kohtuistungil esitatud küsimusele antud vastuses hagi vastuvõetavaks, kuigi ta väitis oma kaitsekõnes, et hagi ese oli puudu põhjusel, et vaidlustatud määrus oli õigusmõju kaotanud juba enne seda, kui komisjon vaidlustas selle seaduspärasuse või nõudis selle tühistamist.

10 Samuti ei ole tähtsust asjaolul, et Itaalia Vabariik ei tunnistanud talle süüks arvatud kohustuste rikkumist, millele viitas ka komisjon kohtuistungil oma hagi vastuvõetavuse toetuseks, kuna liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastamise menetlus põhineb liikmesriigi poolt asutamislepingu või sellest tuleneva õigusaktiga talle pandud kohustuste täitmata jätmise objektiivsel tuvastamisel (vt eelkõige 1. oktoobri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-71/97: komisjon *v.* Hispaania, EKL 1998, lk I-5991, punkt 14, ja 18. jaanuari 2001. aasta otsus kohtuasjas C-83/99: komisjon *v.* Hispaania, EKL 2001, lk I-445, punkt 23).

11 Esiteks tuleb sedastada, nagu tuleneb ka hagiavalduse järeldustest, et käesolev liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi on piiratud vaidlustatud määruse artikli 1 lõike 2 ja artikli 2 lõigetega 1–3 ning selle eesmärk ei ole seada kahtluse alla hilisemaid nimetatud määruse alusel vastuvõetud õigusakte, mida põhjendatud arvamuses sellest hoolimata mainiti.

12 Teiseks tuleb meenutada, et komisjoni ülesanne on ühenduse üldistes huvides EÜ artikli 226 teisest lõigust tulenevate volituste kasutamisel tagada, et liikmesriigid rakendavad nii asutamislepingut kui ka institutsioonide poolt selle alusel võetud sätteid ning tuvastada sellest tulenevate kohustuste rikkumine eesmärgiga selline rikkumine lõpetada (vt selle kohta 11. augusti 1995. aasta otsus kohtuasjas C-431/92: komisjon *v.* Saksamaa, EKL 1995, lk I-2189, punkt 21, ja 10. aprilli 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-20/01 ja C-28/01: komisjon *v.* Saksamaa, EKL 2003, lk I-3609, punkt 29).

13 Selles osas järeldub EÜ artikli 226 teise lõigu samast sõnastusest, et komisjon võib esitada Euroopa Kohtusse kohustuste rikkumise hagi üksnes siis, kui asjaomane liikmesriik ei ole selleks ettenähtud tähtaja jooksul järginud põhjendatud arvamust (vt eespool viidatud 31. märtsi 1992. aasta kohtuotsus komisjon *v.* Itaalia, punkt 9).

14 Samal ajal tuleb väljakujunenud kohtupraktika kohaselt liikmesriigi kohustuste rikkumine tuvastada olukorra alusel, mis valitses liikmesriigis põhjendatud arvamuses määratud tähtaja lõppemise hetkel (vt eelkõige eespool viidatud 31. märtsi 1992. aasta kohtuotsus komisjon *v.* Itaalia, punkt 10; 4. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-173/01: komisjon *v.* Kreeka, EKL 2002, lk I-6129, punkt 7, ja 10. aprilli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-114/02: komisjon *v.* Prantsusmaa, EKL 2003, lk I-3783, punkt 9).

15 Tuleb sedastada, et vaidlustatud määrus oli kaotanud igasuguse õigusmõju ministrite nõukogu esimehe 28. juuni 2002. aasta dekreediga riigi territooriumil kuni 31. oktoobrini 2002 väljakuulutatud eriolukorra lõppemise kuupäeval, st määruse kohaldamise kestus oli piiratud dekreedis sätestatud perioodiga.

16 Vaidlustatud määrus, mis kaotas kehtivuse 1. novembril 2002, oli lõplikult kaotanud igasuguse õigusmõju enne põhjendatud arvamuses määratud tähtaja lõppemist ning isegi enne märgukirja saatmist. Kuna see puudutas üksnes seda määrust, ei saanud Itaalia Vabariigile käesolevas hagis etteheidetav kohustuste rikkumine isegi selle tuvastamisel nimetatud tähtaja lõppemisel enam eksisteerida.

17 Eeltoodust tulenevalt tuleb komisjoni hagi vastuvõetamatuse tõttu jätta rahuldamata.

Kohtukulud

18 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Itaalia Vabariik ei ole komisjonilt kohtukulude hüvitamist nõudnud, tuleb kummagi poole kohtukulud jätta nende endi kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu rahuldamata.**

2. **Euroopa Ühenduste Komisjoni ja Itaalia Vabariigi kohtukulud jätta kummagi poole enda kanda.**

Allkirjad